

PB-PP | B-27
BELGIE(N) - BELGIQUE

Jaargang 33 // nummer 3 // september 2017

Agora

Agora verschijnt 4 keer per jaar // Afgiftekantoor 9000 Gent // Mail 3/4558_P409257

Een tijdschrift van vzw Jongerenbegeleiding-Informant // Stapelplein 32 9000 Gent // V.U.: Geert Ginneberge

Jaargang 33 // nummer 3 // september 2017

Aggora

Is een tijdschrift van vzw Jongerenbegeleiding - Informant

Verschijnt 4 keer per jaar (maart, juni, september en december)

vzw Jongerenbegeleiding - Informant

Stapelplein 32
9000 Gent
0490 44 65.27
www.jo-in.be

Verantwoordelijke uitgever Geert Ginneberge
Bauwerwaan 44 • 9930 Zomergem

Inhoud

- 04** **Positieve Heroriëntering, Pluseffect voor Hulpverleners**
Fieke Vanhauwaert
-
- 09** **Iedereen is van de wereld... en de wereld is van iedereen... ?!**
Liselotte Libbrecht
-
- Thema:**
Insisto
- 16** **Elektronische Informatie Systemen als illustratie van een stijgende formalisering.**
Jochen Devlieghere
- 22** **Over illusies en meerduidigheid**
Dave Geentjens & Jean-Pierre Vanhee
-
- Thema:**
Dag van de Jeugdhulp. Geestelijke gezondheid – voorbij het taboe
- 28** **Ouders en baby's op de dansles**
Lotte Soete
- 33** **Hoogvliegers met geknakte vleugels**
Anoushka Bultinck & Katrien Deweer
- 37** **CROSSOVER, verbindende jeugdhulp @ huis**
Sara Van de Winkel, Denis Helskens & Annelies Van Diest
- 42** **Huis voor Jongeren/ OverKop Gent**
Samantha Werthen & Leen De Schuymer
- 46** **Bakeren om te groeien**
Jirka De Schepper
- 50** **Dag van de jeugdhulp 2018 gaat voor participatie**
Leen Poppe & Jole Louwagie
-
- 51** **Jeugdbelevissen**
Cachet
-
- 52** **Hersenspinsel**
Hans Paredis
-
- 54** **Informant**
-
- Aankondiging**
- 55** **Friends&fun!**
Over veilig uitgaan en middelengebruik
- 56** **Kleine mensen in de grote jeugdhulp**
Studiedag Jo-In

Voorzet

Beste lezer,

Op woensdag 31 mei vond de Dag van de Jeugdhulp 2017 plaats. Plaats van gebeuren was De Vooruit in Gent, met als centraal thema 'geestelijke gezondheid in de jeugdhulp – voorbij het taboe'. Naar jaarlijkse gewoonte opende Minister Vandeurzen deze dag. Hij startte zijn insteek met een moment van erkenning... Erkenning van het feit dat op vandaag de problemen en uitdagingen in de jeugdhulp groot zijn: de lange wachtlijsten en – tijden, de vele vragen naar crisishulp en het stijgend aantal kinderen en jongeren met een verhoogde psychische kwetsbaarheid.

Geestelijke gezondheid van jongeren is een thema dat ondertussen al enkele jaren op de beleidsagenda staat en ook in onze ruimere maatschappij steeds meer een gespreksonderwerp is. Denken we maar aan de campagnes van 'Te Gek' en 'Rode Neuzen' die het thema psychische gezondheid bij het brede publiek in huis brengen. Ook binnen de jeugdzorg komen we steeds meer in aanraking met jongeren – en ook ouders – die psychisch kwetsbaar zijn. Meer dan ooit voelen we vanuit de jeugdhulp de nood om met de sector geestelijke gezondheid de handen in elkaar te slaan, want onze doelgroep dwingt ons hiertoe.

Op vandaag zijn er al heel wat mooie voorbeelden van kruisbestuiving tussen de geestelijke gezondheidszorg en de jeugdhulp. Ondanks de kloof die er tussen deze twee 'werelden' nog is, groeien we steeds dichterbij elkaar toe en gaan we samen op zoek naar goede geïntegreerde praktijken, waarin de hulpvraag van jongeren en hun context centraal staat.

En daarbij zijn het, zoals Minister Vandeurzen het terecht formuleerde, de mensen in de praktijk die steeds opnieuw het verschil maken. De vijf genomineerden voor de prijs jeugdhulp laten dit ook zien. Stuk voor stuk interessante projecten die de barrière tussen deze twee werelden overbruggen en waarin het engagement en warm hart van hulpverleners het verschil maken!

Laat jullie dus vooral inspireren, ook voor het thema van de dag van de Jeugdhulp 2018, nl. participatie van kinderen en jongeren!

Veel leesplezier, en tot de volgende Agora,

Geert Ginneberge
Voorzitter vzw Jo-In

Bakery om te groeien

DAG VAN DE JEUGDHULP

Bijzondere zorg voor bijzonder gekwetste jongeren

Jirka De Schepper | Ave Regina | Lovenjoel

Ave Regina is een voorziening voor kinderen en jongeren met gedragsproblemen. Doorheen de tijd hebben we een zeer gedifferentieerd en behoeftegestuurd zorgaanbod uitgebouwd: van mobiele begeleiding tot verblijf binnen een leefgroep. Vanuit onze werking stellen we vast dat kinderen en jongeren met ernstige gedrags- en emotionele stoornissen nood hebben aan een gespecialiseerde en intense vorm van hulpverlening op maat. Ave Regina heeft hierin de nodige expertise opgebouwd. Het blijft echter een voortdurende uitdaging om te zoeken naar een begeleidingsvorm en een leefgroepklimaat dat zoveel als mogelijk tegemoet komt aan hun noden en behoeften. Toch merken we dat voor sommige jongeren deze zorg ontoereikend is en dat zij onvoldoende veiligheid vinden in de gewone leefgroepwerking.

Ontstaan

Jongeren met ernstige gedrags- en emotionele moeilijkheden stellen de competenties van de medewerkers enorm op de proef en worden in de literatuur omschreven als 'extreem moeilijk te begeleiden'. De jongeren riskeren hierdoor terecht te komen in een spiraal van doorverwijzingen net op het moment dat de nood aan continuïteit, stabiliteit en volgehouden engagement van de volwassenen rond hen zo hoog is. Vertrekkend van onze missie en ons algemeen denkkader weigeren we echter deze jongeren 'op te geven'. Elk kind heeft recht op de gepaste hulpverlening op weg naar zijn plaats binnen de samenleving. We willen hen blijven zien als individuen met mogelijkheden, ondanks hun beperkingen.

Om deze zorg te kunnen blijven bieden, werd een nieuwe leefgroep opgericht, 'de Baker'. Net als kleine baby's willen we de jongeren 'inbakken' om hen vandaaruit kansen te geven op groei en ontwikkeling. Dit inbakken gebeurt niet door repressie of sanctionering, maar door het bieden van afgestemde nabijheid, zorg en individuele aandacht.

Doelgroepomschrijving

De jongeren die in aanmerking komen voor de Baker zijn jongeren met een complexe, meervoudige problematiek en een turbulente levensgeschiedenis. Ze hebben een beperkt netwerk waar ze op kunnen terugvallen en een lange hulpverleningsgeschiedenis, gekenmerkt door een groot aantal doorverwijzingen en door negatieve beëindigingen. Vanuit diverse traumatische ervaringen hebben ze een verminderd vermogen tot het aangaan van wederkerige relaties, een

Net als kleine baby's willen we de jongeren 'inbakken' om hen vandaaruit kansen te geven op groei en ontwikkeling.

grote gevoeligheid voor erkenning en afwijzing en een verminderd vermogen om uitdrukking te geven aan gevoelens, ervaringen en verlangens. Hun ontwikkeling en toekomstperspectieven staan hierdoor onder zware druk.

De jongeren in De Baker zijn jongeren die doorstromen vanuit de andere leefgroepen van Ave Regina. Ze zijn tussen 3 en 21 jaar (jongens tot 13 jaar). Nieuwe jongeren kunnen niet starten in deze leefgroep, ook al blijkt van bij aanvang dat de opname zeer complex en moeilijk kan verlopen. We willen deze nieuwe jongeren eerst de kans geven op het vinden van een plek in de gewone leefgroepen.

Indien een jongere in de loop van zijn opname het leefgroepklimaat zodanig belast waardoor het voor de jongere in

kwestie, de groepsgenoten en de groepsleiding nog moeilijk leefbaar is, bieden we de Baker aan als alternatief. We geven dit alternatief zeker niet de vorm van een gesloten voorziening of psychiatrische dienst. We blijven zoeken naar een evenwicht tussen een leefgroep waar oog is voor het huiselijke en het garanderen van warmte binnen een strikter richtinggevend kader. We zonderen deze jongeren niet af van het gewone leven maar willen het verhaal van elke jongere blijven inschrijven in het grote verhaal van onze maatschappij. Daarom zal de ons omringende samenleving met zijn normen en waarden steeds de toetssteen zijn. Het verblijf in de Baker is in principe een tijdelijk verblijf. We streven er naar om jongeren nadien te laten doorstromen naar een reguliere vorm van hulpverlening. Dit kan een terugkeer zijn naar de oorspronkelijke leefgroep, een terugkeer naar huis, zelfstandig wonen met begeleiding of overgang naar een andere voorziening (GES+, type 2). We evalueren regelmatig of een jongere nog baat heeft bij deze extra holding of dat hij klaar is om van de vrijheid en het groeipotentieel binnen een gewone leefgroep te genieten. De praktijk leert ons nu reeds dat een aantal jongeren blijvend nood hebben aan dit bakerend kader.

Indien jongeren vanuit De Baker terug instappen in een andere leefgroep wordt zowel de jongere als de leefgroep grondig voorbereid op deze herintegratie. Er wordt samen met de beide teams en de jongere gezocht naar welke elementen uit het zorggroepklimaat (De Baker) kunnen doorlopen in de volgende leefgroep. Het zorggroopteam blijft beschikbaar om expertise rond een bepaalde jongere of de specifieke taal te delen bijvoorbeeld via interventies. We denken hierbij aan een soort interne 'outreach'. Niet elke jongere zal kunnen opgenomen worden in de Baker. De combinatie van kinderen en jongeren heeft immers invloed op de mogelijkheden tot het aanbieden van een individueel gepast groeiklimaat. Daarom wegen we bij elke opname in deze groep af of men gepaste zorg kan blijven bieden. Jongeren, aan wiens noden Ave Regina niet kan tegemoet komen, zullen we moeten blijven doorverwijzen naar een geschiktere omgeving.

Naast het verblijf zoals hierboven beschreven, kan een jongere ook tijdelijk verblijven in De Baker onder de vorm van een 'time-out'. Een dergelijk vorm van verblijf is mogelijk zowel voor internen als voor externen (via het crisismeldpunt, Tool,..). De lengte van deze periode kan zeer verschillend zijn. Binnen dit tijdelijk aanbod kunnen we ook tegemoet komen aan de nood van kinderen, jongeren en/of ouders tot een kortdurende residentiële opvang. Hier toe garanderen we twee flexibel in te zetten plaatsen.

Daardoor blijven we ook proberen om met deze zorggroep een tijdelijk –kort of lang- aanbod te doen aan de jongeren.

Leefgroepklimaat

Jongeren stromen vanuit andere leefgroepen door naar de Baker. Voor elke jongere organiseren we een intakemoment met (een afvaardiging van) de beide teams, de jongere zelf en eventueel iemand uit de context. We klaren uit wat de verwachtingen zijn van alle partijen en welke krachten geactiveerd en ingezet kunnen worden.

Om tegemoet te komen aan de zeer specifieke hulpvragen bieden we jongeren én hun opvoeders een nog sterker kader dan in de andere leefgroepen. We bouwen daarbij verder op hetzelfde theoretisch gedachtegoed en geheel aan methodieken als voor de andere leefgroepen maar benadrukken bepaalde elementen.

Centraal binnen deze leefgroep staat differentiëren en het individualiseren op maat van elke jongere, externe invulling door de begeleiders en ervaringsleren via het samen doen. We geven meer aandacht aan structuur in de betekenis van 'ritmering van het dagelijkse leven', als dosering van een filter voor de aangeboden prikkels. We ontwerpen daartoe

een samenhangend en vaststaand geheel van regels en afspraken zonder een repressief klimaat te installeren. In de praktijk zijn we wat afgestapt van groepsregels en blijft het volgende overeind: 'we hebben respect voor onszelf, anderen en materiaal. Binnen dat denken verfijnen we dan hoe dit er concreet uitziet.

Het positief kijken naar deze jongeren vertaalt zich in het telkens opnieuw en samen op zoek gaan naar de krachten van de jongere in plaats van te focussen op (gevolgen van) negatief gedrag. We verlaten dus grotendeels het leefgroepgerichte en focussen eerder op de individuele inkleuring bijvoorbeeld zichtbaar in activiteitenplanningen of niet noodzakelijk gezamenlijke eetmomenten.

De extra holding geven we tenslotte vorm via de infrastructuur die meer veiligheid, voorspelbaarheid, overzicht en rust biedt.

Samenleven in een groep appelleert deze jongeren voortdurend aan wat hen niet lukt: vanuit verbondenheid met zichzelf en anderen zich houden aan groepsregels om zo samenleven mogelijk te maken. Hun kwetsuren zijn te ernstig om zich in te schakelen in een groepsgebeuren. Tegelijkertijd zijn deze jongeren zich sterk bewust van hun 'anders zijn' en ervaren ze sterke lijdensdruk van 'nergens bij te horen'. Binnen De Baker installeren we daarom een klimaat dat relationeel aanklampend is, dat jongeren erkent in hun waarde, maar de veilige emotionele afstand die deze jongeren nodig hebben om te groeien respecteert. We zetten in op begrenzing, zonder een klimaat van repressie te installeren. De Baker kent slechts één algemene groepsregel: 'je heb respect voor jezelf, anderen en materiaal'. Daarnaast krijgt elke jongeren zijn eigen individuele dagverloop met een eigen set aan regels en afspraken. Deze jongeren zijn echter te

---

De Baker kent slechts één algemene groepsregel: 'je heb respect voor jezelf, anderen en materiaal'.

---

broos om zelfs deze individuele zorg voortdurend toe te laten. Van daaruit wordt er gewerkt met groeps gesprekken waarin opvoeders de individuele thema's van jongeren anoniem in de groep brengen en deze op een voor de jongeren draaglijke manier bespreekbaar maken. Eén van de cruciale thema's in deze groeps gesprekken is het gevoel van veiligheid in de groep. Soms is het resultaat van zo'n gesprek dat de jongeren zelf de vraag stellen naar tijdelijke extra regels.

Individueel schooltraject

Gezien de problematiek van de opgenomen jongeren krijgen we meer dan in andere leefgroepen te maken met jongeren die uit de reguliere schoolse contexten vallen. Toch is verbinding maken / houden met schoolse of vormingscontexten ondersteunend in de totale ontwikkeling van deze jongeren. We omschrijven hun recht op leren niet louter in termen van het verwerven van cognitieve en schoolse vaardigheden maar laten het aansluiten bij hun stapsgewijze ontwikkeling. We bepalen in samenspraak met alle partijen welke plaats het schoolse krijgt, welke schoolse druk gelegd kan worden, wat mogelijke alternatieven zijn. Dit kan betekenen dat de klemtoon niet ligt op het behalen van een getuigschrift maar eerder op het verwerven van basale vaardigheden die nodig zijn om te functioneren binnen een maatschappelijke context. Voorbeelden zijn een minimum aan lees- en schrijfvaardigheden, het besef van bestaan van onovertreedbare regels op werkplekken, het begrijpen van instructies, het zoeken naar eigen interesses en competenties.

Dit leidt tot een zeer divers, individueel en doorheen het schooljaar evoluerend dagprogramma voor elk van de opgenomen jongere.

Om dit alles te realiseren is enerzijds een ver doorgedreven samenwerking met scholen in de regio en zeker met de type 3 scholen en met diensten voor schoolexterne initiatieven noodzakelijk. Anderzijds speelt de dienst Dagbesteding binnen Ave Regina een cruciale rol. Wanneer schoollopen te moeilijk is, kunnen de jongeren hier deeltijds/voltijds terecht en krijgen ze een flexibel en alternatief dagprogramma. Ook hier wordt rekening gehouden met het tempo en de mogelijkheden van elke jongere.

Herstel na crisis

Het gedrag van deze jongeren kenmerkt zich door het actief

afwijzen van de ondersteuning die ze krijgen en door frequente agressie-uitbarstingen. Deze jongeren zijn gewoon dat hun gedrag op kortere of langere termijn leidt tot breuken in de hulpverlening. Net om de snelle opeenvolging van conflicten niet te laten escaleren tot afbreken van hulpverlening, wordt sterk ingezet op herstel. Na een conflict wordt de nadruk gelegd op het herstellen van de immateriële schade, namelijk de relatie. Na een incident stellen we niet het conflict of de dader centraal maar wel het slachtoffer. We zoeken hoe er naar elkaar opnieuw een investering gedaan kan worden en net die inspanning is betekenisvol voor de relatie. Een aantal van de jongeren van De Baker zijn in hun emotionele ontwikkeling niet toe aan het zelf zetten van een stapje, hoe miniem ook, in dit proces van herstel. In dat geval neemt een opvoeder symbolisch de rol over van deze jongere en doet de opvoeder herstel in de plaats van deze jongere.

Therapeutisch aanbod

De meeste van de jongeren in De Baker krijgen individuele psychotherapie of muziektherapie. Daarnaast gaan we actief op zoek naar alternatieve vormen van therapeutische ondersteuning die aansluiten bij draagkracht en interesses van de jongeren.

Enkele jongeren van De Baker krijgen een wekelijks sportclubje waaraan ze individueel deelnemen omdat hen dit in groep niet lukt. Voor anderen wordt gezocht naar manieren om hen terug letterlijk in beweging te brengen (onder begeleiding leren om van enkele minuten tot een half uur te wandelen, met een stappenteller dagelijks noteren hoeveel stappen ze zetten). Sommige jongeren vinden houvast in de psychofysische training 'Rots en Water' (in groep of individueel). Deze taal van 'rotsig zijn in je hoofd' of 'water' zijn, wordt daarnaast ook gehanteerd in de leefgroep waardoor er verbinding gemaakt wordt met de training.

Competenties van medewerkers

Voor begeleiders is het werken in deze groep emotioneel zeer belastend. De jongeren hebben quasi voortdurend een opvoeder nodig om op te leunen, om zichzelf bij elkaar te houden en kunnen niet zien dat een groepsgenoot dezelfde nood heeft. Als opvoeder kan je op geen enkel moment op automatische piloot werken, er is steeds extra waakzaamheid en vooruit denken nodig. Voldoening gevend is de experimenteerterruimte die gecreëerd wordt om voor elke jongere te zoeken waar hij staat in zijn ontwikkeling, wat zijn noden zijn en wat gepaste hulp is die daar tegenover gezet kan worden. Om de opvoeders van de Baker te ondersteunen wordt er extra ingezet op vorming en inter-/supervisie, interne en externe samenwerking. Belangrijk aandachtspunt in de intervisie is het 'gepast' betrokken zijn op deze jongeren,

het gepast geraakt worden als hulpverlener in het persoonlijk engagement en het zoeken naar eigen sterktes en zwaktes. Nodig is immers "dat je als opvoeder telkens opnieuw de moed vindt om de ontmoeting met de jongere aan te gaan, telkens opnieuw een uniek verhaal kan construeren waarin bevestigd wordt dat leven slechts kan als het onvoorspelbare, het vreemde, het andere kan en mag bestaan".

Samenwerking met andere diensten

Omdat de draaglast van deze jongeren zwaarder is en op sommige momenten de draagkracht van het team overschrijdt, doen we beroep op externe diensten. We kunnen op die manier de zorg voor deze jongeren delen. Hiertoe werken we intens samen met diensten die meer onderlegd of meer gericht zijn op het gebied van kinderspsychiatrische stoornissen (bv. LUC) of in time-out-werking (bv. Alba) of in het begrenzen (bv. de gemeenschapsinstellingen). Dit gezamenlijk dragen schept kansen voor de medewerkers van en rond De Baker om batterijen weer op te laden, nieuwe manieren van omgaan met de jongere in kwestie te zoeken, alle betrokkenen aan één zeel te laten trekken.

Een terug-en vooruitblik

De Baker is voor Ave Regina nog een nieuw project, dat nog in volle ontwikkeling is. Na twee schooljaren reageren jongeren, doorverwijzers, partners en begeleiders positief op dit verhaal. Jongeren krijgen kansen die er voorheen niet waren. Omdat we merkten dat de huidige accommodatie ontoereikend is, zijn we momenteel een oude leefgroep aan het renoveren. Centraal in het concept voor de nieuwe infrastructuur staat het bieden van overzicht over de groep, van op afstand nabijheid kunnen bieden aan jongeren (vb. vanuit de keuken de hele groep kunnen zien). We ontwikkelen een leefruimte die prikkelarm is, maar toch niet kil aanvoelt. Veiligheid is ook op vlak van accommodatie een belangrijk thema, toch kiezen we bewust om te streven naar verhoogde veiligheid in een gewoon kader. Zo komt er geen speciaal gewapend glas, komen er geen extra sloten en wordt er gewoon meubilair gebruikt.

Auteur en contactgegevens

Jirka De Schepper

Directeur Jongerenzorg

Jirka.deschepper@averegina.be

Ave Regina

Klein Park 1

3360 Lovenjoel

016/468911

www.averegina.be